

texty

číslo 75

zima 2017/2018

Jarní přivaly

Od loňského března jsem trávil větší množství hodin na trase mezi Prahou, Olomoucí a Vsetínem, s občasným vybočením do dalších měst naší potrhle vlasti. Mělo to své důvody osobní a osobnější, ale vedl mě přitom i zvláštní neklid, který mnou lomcoval a lomcuje dodnes. Od počátku jsem tuhle přechodnou fázi existence přijal jako výzvu a slíbil si, že si chvatné přesuny napříč republikou nebudu vyčítat. To se mi dařilo někdy. Jindy jsem si nadával do hňupů. I když se mezitím ledasco konsolidovalo a frekvence cest prudce klesá, pořád občas hledím z okna vlaku a myslím si, co je tohle žití vůbec zač...

Vím o příhodě, která se stala teprve včera. Lidi se trousili po nádvoří, vítr jim zvedal šály a oni tomu dobře rozuměli. Sedali si na okraj široké studny a zamyšleně sledovali okno záchodu v protější zdi. Bylo dokořán. Vypadali přitom jako ti, co přežili katastrofu, vylezli z úkrytu a užasli, co ze světa zbylo. Takovou měli radost, a báli se ji ještě projevit...

Je to strašná a zbytečná věc, ale chodí to na člověka o samotě a vleže, když je tma. Nejhuř zjara – to by se mohly žíly zrovna krájet, jak jsou plné, krví nalité. Viděl jsem dnes schýlené figury chlemtat víno v parku a ženské kvapně stahovat z těla tuhé kabáty. Řidiči autobusů na křižovatkách hleděli přes dlouhé čelní sklo vysoko nad semaforey. Kolikrát jsem se tak cítil, že mi nebylo pomoci! Všechno bych to chtěl obejmout, co mně svírá mozek... Beru aspoň tvoje lýtka do dlaní a rychle je třu, abych nezešílel. Mluví o nesnesitelné touze, krvavých očích a nedočtených, odložených knížkách. A myslím na bílou hřbitovní zeď, jak jsme ji spolu včera přelézali, zatímco večerní slunce stálo pod stínidlem fialových mraků. Právě jsem se opozdil, dobíhám tě a žasnu, že pod ještě holými větvemi vede čerstvý chodník k Vltavě. Vzduch voní zevrubně.

(psáno ve vlaku, zjara)

Martin Lukáš

aluze.cz

revue pro literaturu, filozofii a jiné

<http://aluze.cz>

Obsah:

úvodník

Martin Lukáš: Jarní přivaly___2

próza

Lenka Orálková: Vlčí máky___7_10

Pavol Ičo: Svedomie___10_13

Irena V. Knedlová: Nech

čagan viset___14_19

poezie

Kamil Bouška: Kluk___4

Radka Rubilina: * * * ___5_6

překlad

Dumitru Țepeneag: Chodba___19_24

jubileum

Olga Mehešová: „Tak moc!“ – o životě
a díle sochaře Pavla Drdy___24_26

recenze

Andrea Chrobáková-Lněničková: A jak to
mám, kurva, vědět?___26_29

Ondřej Hložek: Otcovská ozvěna___29_30

Pavel Kotrla: Pár absurdit na okraj všedních
dnů___30_31

Kontaktní adresy:

Pavel Kotrla

Bystřička 267, 756 24

<http://kotrla.com>

pavel@kotrla.com

Dalibor Malina

Hotel Pančava

Svárov 323,755 01 Vsetín

knihkup@vsnet.cz

TEXTY, literární čtvrtletník, číslo 75, ročník XXI.,
šéfredaktor: Pavel Kotrla, vydavatel: Dalibor Malina,
redakce: Jakub Chrobák, René Kočík,
Dalibor Malina, Martin Škabraha, Martin Lukáš;
redakční rada: Andrea Chrobáková-Lněničková,
Jiří Hrabal, Tomáš Vašut;
registrace MK ČR E 13264, ISSN 1804-977X
internetová adresa: <http://casopis-texty.cz>
Nevyžádané texty nevracíme ani nelektorujeme.

KAMIL BOUŠKA

Kluk

Rychle zvedá hlavu z polštáře.
Zadní stěnou mozku
pulsuje hlas a křičí: *Uteč!*
Závěsy v oknech
zmodraly dechem neznámého boha.

Odhruje deku,
vstává z postele
a rozhlíží se.
Školní aktovka leží pod věšákem na šaty.
Ve chvatu bere sešit geometrie
a mezi rovnostranné trojúhelníky a kružnice
vkládá svůj notýsek s básněmi
a vlastním slovníkem:

Taram

Ryque

Zohen

Cyran

Meo

Danam

Brea

Tywam

Potichu otevírá dveře na chodbu.
Rodiče ještě spí.
Po špičkách přeběhne k botníku
a ve slipech, pyžamovém kabátku
a ponožkách
vybíhá z bytu k výtahům.

Dole před domem
u rozbitého mluvítka a zamrzlých zvonků
ztuhne.
Pak sevře sešit na prsou
a běží přes ulici k autobusové zastávce.
Mráz pálí do chodidel
a ponožky lepí k asfaltu.

Na druhé straně ulice
nad ránem přešlapuje z nohy na nohu,
pozoruje páru od pusy a přemýšlí, co řekne
řidiči.

Kamil Bouška (* 1979) žije v Praze, kde pracuje v ÚČL AV ČR. Vydal básnické sbírky *Oheň po slavnosti* (Fra, 2011), *Hemisféry* (Fra, 2015).

RADKA RUBILINA

Soupiska

Můj sešit na poznámky
je pokreslený oběšenci,
diář plný krabů a draků,
mé pracovité já úpí pod palmou,
chci překládat, chci psát!
– tak to je dovolená s dětmi.

Dnes po měsíci, k ránu,
sklonila jsem se k muži
a lehce ho políbila, protože
k němu konečně
snad
zase
něco
cítím
– tak to je to manželství po mnoha letech.

Okouším život toho,
kdo byl okraden, mohl to udělat
někdo, kdo kolem nás teď chodí,
dívá se, jak venku obědváme,
co máme na talíři, co jedí děti,
kdo si se tajně do dlaně zasměje,
někdo, kdo důvěru
rozmáčkl mezi nehty jako veš
– a takový pocit mám nazvat jak?

Ven s tím z těla.
Čekám k ránu na Buddhův zpěv,
5:25, otevřené oči, otevřené okýnko
před jeho sochou, tenisky na nohách,
pak chvíli po písku, pak chvíli džunglí,
přibíhám k jezeru, cestou se zohýbám
a házím kameny po psech,
jsou zběsilí a cení zuby
na vetřelce.
A já běžím.
A já běžím.
Běžím.

x x x

„Takhle tu nemůžete žít,
tvrdím němě
Švýcarům a Švýcarkám.
Šedavé kabáty,
padnouce style,
oči slepené, zavřené,
ústa v úsměvu dokořán.

...

Té holce
pásek těsně obepíнал boky,
Kdepak, ta neuměla běhat
a navíc – na podpatcích...
Klopýtá ulicí, – tak nádherná.
Zadek o malinko větší,
než měl by být – jak nádherná.
A jistě, jistě – s šedými duhovkami...
Rozběhla ulici,
boky ji kormidluje vpřed.
Žena mezi lidmi
curyšské štráse
ve čtrnáct padesát pět.

Gulášová

Nevím, proč loučím se s lidmi
dřív, než sami odejdou.

Vždyť ta struna drnká,
poslouchám klokot řeči,
i já zahlazuji
nevhodné bonmoty mého muže,
sedíme u stolu,
je léto,
v koruně stromu tepe život
a Miluše připálila guláš
a taky přemastila,
už se omlouvá
a my to zdvořile hltáme,
abychom se zvedli
a prošli pak s rukou nataženou
podél zdi jejich zahrady,
protože guláš už
byl smočen ve špatných časech,
protože zeď tu zahradu dokonale uzavírá,
protože přežít jednoho druhým nemá
žádný smysl,
protože člověku už se přičí dotknout se
vařečky,
od toho letního dne nenávidím vaření.
Sbohem, Miluše.

Radka Rubilina (* 1977) žije aktuálně na V
lašsku. Vystudovaná rusistka, překládá do
češtiny, v roce 2017 jí nakladatelství Dauphin
vydalo básnickou sbírku *Laciná romantika*.

LENKA ORÁLKOVÁ

Vlčí máky

Červená škodovka zastavila před nenápadným domkem uprostřed vesnice. Vlastík dlouze zazvonil a významně se přitom zadíval na Janouška, aby mu dal naposled najevo, co si o tom všem myslí.

Místo dveří se však otevřela malá, rozvrzaná plechová dvířka od vrat. Vynořil se z nich velice starý, malý hubený muž. „Co se děje?“ zavolal tichým hlasem a trochu zmateně se rozhlížel kolem, připravený dveře zabouchnout. „Já nic nechcu, nic vám nepodepíšu!“

Vlastík na něj zamával. „To su já strýcu, Vlastik!“

Janoušek dal Vlastíkovi čas, aby dědovi vysvětlil, proč za ním přijeli. Najednou se ho však zmocnily pochyby. Ještě je čas, to odpískat, pomyslel si. Ale to už mu hubená ruka pokynula, aby šel dál.

Stařík je přivedl do malé kuchyně. Posadil se ke stolu u okna. Za dědou stála mikrovlnná trouba, nad kterou se skláněla uschlá pokojová rostlina. „Vlastiku, udělej nám kafe a mu nalej do toho hnědého hrnku, co stójí u kamen,“ nařídil stařík, palcem si přejel po rtu a Janouška se zmocnil neodbytný pocit, že na něj ten starý kulišák něco chystá.

„Sedni si! Vlastik to obstará, on ví, co kde je,“ rozhodl stařík a nespouštěl z Janouška oči.

Za chvíli byla káva hotová. Vlastík ji postavil před oba muže a z vedlejšího pokoje si donesl židli. Děda ještě chvíli mlčel, pak vybafl na Janouška. „Tam, co teď sedíš. Tam sedává!“

Janoušek se v první chvíli nadzvedl, ale pak se zase posadil. Dědovi zasvítla očka. Janoušek si umínil, že podruhé už mu nenaletí.

„Nevěříš,“ řekl stařík a pomalu upil trochu kávy. „Šak nevěř!“ Pak se šibalsky zadíval na Vlastíka, uchechtl se, pak pokračoval: „Vždycky pije z toho hnědého hrnku.“ Ale tentokrát Janouška nenachytal. Naopak, host obmotal prsty kolem ucha hrnku ještě pevněji a napil se. Napadlo ho, že takhle děda zkouší každou návštěvu. Naláká je na pochybnou historku a pak si z nich začne dělat blázny. Už jen tím, že tu je, mu vlastně naletěl.

Stařík se znovu napil a odložil svůj hrnek, ukázal na závěsy v okně. Jeho gesta byla vždycky v předstihu, před jeho slovy. „Musel

sem je vyměnit. Nelíbily se jí. A tyto se jí taky nelíbí! Na těch předtím byly tulipány." Potom se na delší dobu odmlčel, jako by nabíral sílu. Janoušek mezitím v duchu odhadoval jeho zdravotní stav. Dělal to tak u každého staršího člověka, se kterým se seznámil. Byla ta taková jeho soukromá hra. U dědy si všiml těžkého dýchání. Jako by ho už teď držela pod krkem, napadlo ho.

„Vlastiku, přines nám slivovicu, schoval sem ju v izbě za postel.“

Když se Vlastík vrátil, postavil před muže na stůl demižon.

„Nalej nám. Chodí po klekání, čeká, až se zešeří. Byl tu aj pan farář a stejně došla znova. Ani pána boha sa nebójí, potvora.“

Janoušek se pousmál. „A to vám řekla?“

„Ani nemusela. Nikdo už sem nechodí. Enom Mařka. Moja sestra. Její dcerka mně zazpívá na pohřbu. Všichni se mně vyhýbajů. Nedávno sem potkal Lidku Hubáčkovů, šak přešla na druhů stranu. Šel sem za ňů, mával čaganem a křičel na ňu, tak aby to ludé slyšeli.“ Vyprávěl a sám se tomu smál. „Šak já vím, Lidko, že za tebu taky chodívá.“ Stařík se smál a bouchal dlaní do stolu.

Náhle se ozval zvonek, Vlastík s Janouškem na sebe úlekem pohlédli a staříkův smích umkl. „Je otevřené!“ zvolal muž a s vážnou, napjatou tváří se zadíval na oba muže. Pak se dal zase do smíchu.

Dovnitř vešla asi šedesátiletá žena s šátkem na hlavě. „Nevěděla sem, že máš návštěvu, Vojto, přijdu indy.“ „Donesla sem ti uzené,“ řekla a položila talíř přikrytý utěrkou na linku. Pak se napůl starostlivě a napůl hněvivě podívala na nezvané hosty. „Že mu nedáte pokoj, enom ho v tom povzbuzujete.“

Stařík ženu ignoroval. „Byla tu aj televiza. Čekali tu tři dny. Když se neobjevila, zlobili sa. Přišla hned, jak odjeli. Tak jsem jim to hned volal, ale už nedojeli. Prý budů točit něco jiného. Asi něco s Gottem, ten mamlas je v televizi furt!“ „Dojdu zase zítra,“ řekla žena a nechala muže samotné. Stařík se natáhl pro talíř a položil ho na stůl. „Berte si. Já už toho moc nesním.“

Janoušek si talíře nevšímal a místo toho se k dědovi naklonil. „Až se tu znovu objeví, můžete mi zavolat a dát mi ji k telefonu, dědo?“

Vlastík po něm vrhl nesouhlasný pohled. Ale stařík se neurazil. Nespouštěl z Janouška

pohled, promluvil k Vlastíkovi. „Sáhni dospod linky, sú tam zavařovačky. Jednu vytáhni a přelej do ní slivovicu, pak to zavři a podej mně to.“ Vlastík trochu neochotně poslechl a za chvíli už byla sklenice na stole. Stařík ji pošoupnul k Janouškovi. „To si vem dom, to ju naláká a přijde. No vem si to a z toho hrnku už nepij.“

Stařík do sebe kopl další slivovici. Na chvíli se odmlčel a pak pokračoval:

„Leze do lidí. Bere jim dušu. U mě si nechává pravú podobu. Ona ví, že já ju stejně v každém poznám. Jednúc vlezla do starého Babiny. Za mlada zabil děcko. Srazil ho na motorce. Do vězení ale nešel, byl to komunista. Každý den potkával mamu toho děcka. Pracovala v JZD. Nikdá sa jí ten prevít neodprosila a eště jí chodil na oči! Před nějakú dobu sem ho zase potkal. Tak sem sa ho optal jako dycky. Co sa tak blbě šklebiš, Venůšu? Estli ťa dohnalo svědomí, dojdi, poččám ti špagát. Vracat ho nemusíš. Zastavil sa, ale neposlal mě do řiti, jak to dycky dělával. Eném tam tak stál a hleděl. To mě vrtalo hlavú, tak sem mu řekl, aby nechodil uprostřed cesty, aby do ňho nevrátil nějaký prevít na motorce. Šak víš Venůšu, co je to za chamrať. Klidňa ti přejedú děcko a eště sa ti smějů do ksichtu. Ale on zase nic. Eném tam tak stál, jak zmoklá slépká. Tak sem poznal, že mu vzala dušu. Druhý deň sa oběsil. Našli ho v šopě na trámě. Na tom samém trámě sa za války oběsil i jeho tata... a ona pak došla. Na slivovicu. Zrovna tady sem seděl, když vlezla do dveří. Měl sem nalétú štamprlu. Kopla ju do sebe, hodila špagát na stůl a krákala, jak pomínutá. Ona sa furt tak blbě směje. Od té doby chodí furt.“

Janoušek do sebe kopl dalšího panáka. „Jaký špagát, dědo?“

„Co?“

„Povídám, jaký špagát?“

„Tož přeca ten, co sa na něm oběsil? Co sa tak blbě ptáš?“

„On sa ptá, protože on neví, strýcu,“ hájil Janouška Vlastík.

„Co neví? A kdo je to?“

„To je můj kamarád, doktor, strýcu.“

„Co to povídáš, přece nejsu blbý, vím, kdo to je,“ odvětil stařík a přitáhl si hůl.

„Když nedostane, co chce, je zlá, jako malé děcko. Ale já už sem sa na ňu připravil.“ Řekl muž a prsty sevřel hůl. Ruce měl potažené tenkou průsvitnou kůží. Skrz ni prosvítaly

žíly. „Až mě půjde příště na slivovicu, praštím ju do té její zařaté palice!“

Janoušek i Vlastík do sebe obrátili šestou slivovicí.

„Jak vypadá?“

„Co?“

„Jak vypadá, dědo?“

„No, jak by vypadala? Škaredá je!“

„A kafe si sladí?“

„Co? Vy sa smějete, ale vy s ňú nemusíte byť! Nevíte, jaké to je, když dojde napitá, dělá binec a kráká: „Závěsy dolů, bude z nich rubáš!“ křikl děda a celý se roztrásl.

Janoušek vstal, cítil, že je trochu opilý, sevřel ruku v pěst a praštil do stolu, až starý muž leknutím nadskočil.

„Chci vědět, jestli si sladí to kafe, dědo!“

„Co blbneš, co ho strašíš! Dyť je mu pětadevadesát!“ okřikl Janouška Vlastík a poplácal staříčka po shrbených zádech.

„To je dobrý, Vlastiku,“ řekl muž a v očích mu zasvitlo. Obešel Vlastíka a přistoupil k Janouškovi, obrátil do sebe jeho slivovicí. Pak pevně sevřel muži před sebou paži. „Uvidíš sám, až si pro tebe přijde, jestli sladí nebo nesladí!“ Z domu se vypotáceli až za tmy. Vlastík se šel vymočit za smrček, hleděl přitom na noční oblohu. Když si ulevil, plácl sebou na zadní sedadlo a ve vteřině usnul. Nohy mu trčely z vozu ven. Janoušek se opřel o kapotu auta. Cítil horkost, která mu proudila celým tělem. Znovu si promnul paži a zadíval se do oken. Stařík tam stál, rty měl přitisknuté k sobě, bradu hrdě vztyčenou. Hleděl ven, dokud ho neskryly pohupující se závěsy. Byly na nich velké vlčí máky.

PAVOL IČO

Svedomie

V ten deň som sa mal stretnúť s hlavným predajcom môjho časopisu, riaditeľom spoločnosti Artfalum.

Keď som sa osprchoval a obliekol, vložil som niekoľko časopisov spolu s edičným plánom do čiernej koženej aktovky a opustil byt.

Napriek tomu, že fúkal vietor a bolo zamračené som sa rozhodol ísť pešo. Dúfal som, že ma prechádzka preberie a pomôže mi odbúrať príšernú bolesť hlavy, ktorú som si priniesol zo včerajšej Aleninej narodeninovej

párty. Mysľou som bol ešte stále na párty, kde som potajomky, v malej izbe s kamarátom, popíjal polstoročné víno z plastových pohárov. Keby som si totiž zašiel do kuchyne po čaše, vzbudil by som toľko pozornosti, že by som si z vína ani nelízol. A tiež som nechcel, aby si Alena pri pohľade na fľašu spomenula, že je z pracovne jej otca.

Hoci mi hučalo v hlave, v duchu som si pripravoval pochvalnú reč pre riaditeľa, ktorou som ho chcel upútať natoľko, aby začal odoberať dvojnásobný počet časopisov. Pred dverami kníhkupectva som si skúšobne niekoľkokrát nahlas povedal: „Dobrý deň!“, a keď som bol konečne so svojim výsledkom spokojný, vstúpil som dnu so zvučným pozdravom.

Riaditeľ Artfaluma mi neodzdravil, len chrapľavým hlasom precedil, že časopisu každoročne klesá čitateľnosť a od začiatku mesiaca sa predali len dva výtlačky. Rozrečnil som sa o tisícových nákladoch, aké voľakedy boli pre časopis bežné, ale riaditeľa som nedokázal presvedčiť. Pri pohľade na hrbu časopisov na policičke zavtipkoval, že s nimi bude počas najbližšej plynovej krízy kúriť a rozhovor rázne zakončil slovami: „Už ho viac odoberať nebudeme!“

Keď som to počul, zatajil sa mi dych. S tichým: „Ďakujem“ som sa dotackal k dverám a vyšiel na ulicu.

Na okrajoch popraskaných ciest boli mláky, stopy včerajšej búrky. Jednu z nich mi vyprsklo čierne BMW na nohavice.

Vtom som si uvedomil, že aj tak mám ešte zopár drobných odberateľov, takže ak to tak zostane, nebude nič stratené.

Zazvonil mi telefón. Ozval sa môj najlepší kamarát Ďuri. Chcel, aby som okamžite prišiel za ním. Súhlasil som. Cestou ma však prenasledoval nepríjemný pocit.

Tušil som o čom bude chcieť hovoriť.

Potom čo som zaklopal na dvere, Ďuro prudko otvoril. Ani nepozdravil, zreval: „Pod!“ a stratil sa v šere chodby. Vystrašene som ho nasledoval.

„Čo to má znamenať?! Myslíš, že som blbý?!“, zúrilo s ukazovákom namiereným na ošarpanú lištu pridržiavajúcu sklenú výplň dverí. Viditeľne sa líšila od zvyšných, nanovo natretých líšt.

Omylom som ju prevrátil naopak, a keď som si to uvedomil, bola už tak upevnená klincami, že sa s ňou nedalo pohnúť.

Snažil som sa vysvetliť svoje konanie, ale Ďuro ma okríkol, nech vypadnem.

Sklonil som hlavu a odišiel.

Len čo za mnou môj kedysi najlepší priateľ zabuchol dvere, začali sa mi vybavovať udalosti z predminulého večera. Vklíznuť do izby vypáčením líšt okolo sklenej výplne dverí sa mi vtedy javilo ako jediná možnosť, vďaka ktorej by som sa mohol zbaviť dlžôb. Tí, ktorým som dlhoval, na mňa naliehali a nikto mi nebol ochotný požičať. Ďuro tu nebol. Najneskôr o týždeň by som mu vrátil. Nikdy na to nemal prísť. A vôbec, mohol tušiť, že raz k niečomu podobnému dôjde! Prečo chcel, aby som mu chodil polievať kvety? Načo mi nechával kľúče? Prečo provokačne zamykal pracovňu?

Ale hoci som sa snažil vylepšiť si náladu hľadaním výhovorky, premáhal ma smútok. Nečakal som, že Ďuro zareaguje až tak prudko. Vždy bol nesmierne štedrý, aj k bezdomovcom. Niekedy ma jeho dobrota hnala k zúrivosti a vymýšľal som si príbehy, aby som ho zosmiešnil pred tými, ktorí o jeho dokonalosti iba počuli...

Kráčal som so sklonenou hlavou.

Odrazu som ucítil náraz. Keď som zdvihol hlavu, uvidel som pred sebou mohutnú hrud'. Patrila môjmu kamarátovi Andymu. Naposledy som ho videl na Dášinej oslave narodenín. Vtedy sme toho veľa nenarozprávali. Ponáhlal sa za známymi z Francúzska. Svoju priateľku nechal na párty.

Čudoval som sa, že taká kráska chodí práve s Andym. Andy nebol zlý, len bol lakomý a tupý. Často sme ho pozývali na pivo a potom, keď mal peniaze on a prišlo na platenie, vždy dal iba toľko, koľko prepil.

Azda preto, že Andyho Lenka ostala sama, liala do seba jeden pohár za druhým a zaspala ako prvá. V tom čase som mal problémy s nespavosťou. Keď na mňa konečne doľahla únava, všetky postele v dome už boli obsadené. Jedine manželská posteľ v spálni bola spolovice voľná. Druhú časť postele okupovala priateľka muža, ktorý stál predo mnou.

„Niečo to dlžím!“ zvrieskol a vrazil mi päťou do tváre, „Ty sviňa!“, dodal vzápätí a kopol ma do brucha. Vybilo mi dych. Zvíjal som sa na zemi, rukou si zakrýval tvár. Ulicou sa začal šíriť ženský hlas. Neznáma volala políciu.

Útočník mi pohrozil, že si ma nájde, chytil ma pod krk a zasadil mi ešte jeden úder do hlavy. Zostal som nehybne ležať.

V myšlienkach som sa vrátil na oslavu Dášiných narodenín. Videl som Andyho dievča – nahé so zavretými očami, ako leží vedľa mňa na manželskej posteli. Možno sa chystala osprchovať, ale keď si vyzliekla šaty premohla ju únava. Páchla po cigaretovom dyme, vodke a zvratkoch, no aj tak vo mne vyvolávala túžbu. Bola krásna. Pretočila sa, zadok vytrčila ku mne. Pritlačil som sa k nej, stiahol si nohavice.

Niekoľko ráz slastne zavzdychala a vyslovila meno svojho frajera. Našťastie bola príliš unavená na to, aby otvorila oči.

Až ráno, keď ma našla vedľa seba, jej všetko došlo. Vyhrážala sa mi súdom. Vysmial som ju. Nikto by neuveril nejakej bezvýznamnej študentke, že ju znásilnil šéfredaktor časopisu o umení. Zároveň by nevedela zdôvodniť, prečo nešla na políciu už ráno po párty.

Asi týždeň nato som sa rozhodol, že ju počkám pred školou, kam chodila, aby som jej ponúkol odškodné. Keď ma uvidela, vrhla sa na mňa a dodriapala mi krk nechtami.

Otvoril som oči. Obkolesovala ma skupina ľudí s množstvom otázok.

Podakoval som im a uistil ich, že sa cítim dobre.

Potom som vstal a odišiel. Cítil som, ako mi po vlasoch stekajú kvapky krvi.

Po chvíli som sa ocitol na panelovom sídlisku.

Rozozvučal sa mi telefón. Bol to hlavný sponzor. Oznámil mi, že rozprával s riaditeľom Artfalumu a že už nebude podporovať časopis.

Znehybnel som. Ovládol ma zvláštny, úzkostlivý pocit spätý so strachom a zhnusením. Čosi ma nabádalo rozmýšľať o tom, kedy som naposledy niekoho niečím potešil, no nespomenul som si na nič. Keď som pookrial, ponáhľal som sa do svojho bytu so sklonenou hlavou a zovretým hrdlom. Mal som vo zvyku upravovať sa pred zrkadlom vo výtahu, ale tentoraz som sa doň ani nepozrel. Vstúpil som do bytu, dvere nechal otvorené.

Prišiel som k oknu a stisol kľučku. Oviaľ ma puch smogu. Cítil som, ako mi po líkach kľízu teplé kvapky. Spomenul som si na ranu na hlave. Napadlo mi, že možno vykrvácam skôr, ako stihnem vyskočiť.

Tieto kvapky však zanechávali na podlahe bezfarebné škvrny.

IRENA V. KNEDLOVÁ

Nech čagan viset

(tajemný příběh z Podkopné Lhoty)

ČÁST I. – listopad Deník Vlasty Polkovéj

3. listopadu

Diskotéky na Moravaně sú nekdy úplně boží a jindy úplný propadák. Včera právě nastala ta druhá varianta. Úplně promarněných 25 korun za vstup. Tragická zima, málo lidí a ti, co tam došli, nemluvili o ničem jiném enom o rally, o motoru, o výkonu a všeckých tych olejem a benzínem načuchlých kokotinách. Ze mne si dělali nepěkně prdel, když jsem sa snažila zapojit a byt trochu vtipná (že já si nedám pokoj, humore), takže jsem byla pak akorát nasraná a smutná a prostě bylo všecko špatně. DJ to zabalil po jednom setu. Nebyl nikdo, s kým bych mohla probrat ty obyčejné (neobyčejné) věci. Asi ani nemosím psat, že Bejbe tam nebyl. Myslím, že mne má stejně rád. Tak nějak obyčejně, žádná dramatická love story. Jako kámoš. Mám ho také ráda. Moc. Ale nebudu nic říkat. Takové věci nikdy nahlas neříkám.

Odešla jsem brzo. Mosela jsem, protože si tam pustili na videu porno. Fakt, normálně natvrdo porno. V hospodě. Chápeš to? Já ne a ani nikdy nepochopím. Stihla jsem autobus z točny dolů do dědiny, ale předtím jsem ještě u jednoho (mimochodem hrozně hnusného a vodnatého) piva (pěnu na něm udělali asi švrlákem pod barem) napsala písničku k tématu. Slyším v hlavě, jak to má znět, ale lesti to nekdy dokážu zahrát, netuším. Nevím, neznám, nemám a dajte mi všeci pokoj...

Byla to chyba, neměls odejít, byla to chyba.
Sama, sama teď sedím a jsem tu sama.
Z cigarety kouř a víno na stole
Zvednuté židle, skoro jak ve škole.
A je tu zima, nejde topení, je tu zima.
Byla to chyba, neměls odejít, byla to chyba.
Sama, sama teď sedím a jsem tu sama.
Prázdný plakáty, co nemají kam zvat,
V předsíni kabáty a nikdo nejsme akorát.
Byla to chyba, neměls odejít, byla to chyba.
Sama, sama teď sedím a jsem tu sama.
Opuštěný bar a za ním barman stárne

Noc ztratila už tvar a je to všechno marné.
Je tu zima, kdo spraví topení, když je tu
zima?

Byla to chyba...

12. listopadu – řekni to písni, ať ví to všichni hlísti.

Nevím, co na to říct. Enom ty verše. Och, to moje plácání v citečkoch a nejistotách.

Za cirkama ve Zlíně a cesta dom

Na paty sa mi lepší město jak těsto.
Né, nic mi není. „Zostaň tu přes noc!“
Odmítám, ale přemýšlám o tom.
Cesta je dlouhá. Tak hlavně proto.

Chtěla sem ti ještě cosi říct, ale bylo tam moc
lidí, zdálo sa to nemožné.
Zabývám sa myšlenkama. Do dědiny jedu
sama.

Mám sa stavit za chlapama? Dat si ještě jedno?
Zas mne chytá túlavá...

Zlín, to je Zlín - všady samé světla,
Mezi dědinama tma
a za ňú ještě jedna.

Nemosím mět strach, šak nekdo se mnú
půjde.

Z rozcestí do Lhotky, je to enom kúsek.
Zabývám sa myšlenkama. Do dědiny jedu
sama.

Mám sa stavit za chlapama? Dat si ještě jedno?
Zas mne chytá túlavá...

Zlín, to je Zlín - všady samé světla,
Mezi dědinama tma
a za ňú ještě jedna.

20. listopadu – uf, uf

Na úvod předesílám, že tento zápis bude jeden z nejnechutnějších, jaký jsem zatím napsala. Ale kuřátka moje, takový ten venkovský život prostě je, tady sa nehraje v rukavičkách a za zvuku valčíku. Tady bojuješ o nahatý život a jednú nohú už ťapkáš po dlážce v pekle a místo hudby poprdkává dýzlový motor zrezlého Zetoru (dýzl jakože nafta, chápeš). Jeden deň možeš obdivovat přírodní nádheru propichované paprskama západajícího slunka a druhý deň sa brodíš po kolena v hnoji nebo

chytáš do misky krév z piclého prasata. Ve stráni ťa přes prdel mrskne jalovec a to ti říkám, ty fialové prlivé dírky v koži si za rámeček nedáš. Já bych si je tam teda dala, ale enom proto, že chcu umělecky šokovat a připomínat tu drsnější tvář maměnky přírody. A navíc: Všecko, co je v rámečku, je umění. Aj prdel. A dírky. A vysoký jalovec. Vysoký jako jáá. Katané!

Uměleckého šokování jsem si užila v pátek při cestě z Trnavy z rožku. Drž sa deníčku, začínáme.

První mrazíky přišly s listopadem ruku v ruce jak Bolek s Lolkem. Nic hrozného ani báječného v tom nebylo. Šli jsme s děčkama pálit haluze do lesa nad Zdeňovým barákem v Trnavě. Taková brigádka spojená s mladistvým bujarým veselím a konzumací svařáku. Zdeňova mamka nasmažila koblihy a tím si získala veškeré moje sympatie. Vatra byla až do nebes a atmosféra jak blázen, takže sa to protáhlo až do tmy. To není moc divné, tma je včil už tak v 5 hodin. Do Lhotky jsme šli pěšky asi v 5 lid'och, nadšení z dobře vykonané práce a s líčkama červenýma jak poslední podzimní jabka. Já a Bejbe jsme ostatní trochu předběhli, protože jsme řešili tradičně naše Akta X a trojica za nama sa víc a víc opožďovala, protože si eště nalévala jakúsi nefaň gořalku z mirabelí. Ble. Patok. Bude sa jim grcat eště po neděli.

Došli jsme do zatáčky u kamenného mostka a Bejbe říká:

„Pod', vystrašíme, ty tři ohony.“ Zaváhala jsem a zeptala sa:

„Cože? A jak jako?“ Bejbe to věděl a okamžitě mne zsvětíl.

„Vlezeme si do rákosí a půjdeme podél potoka a až budú v naší úrovni, tož zlomíme haluzu. Chápeš, to je znejistí a jak sa ze zvědavosti zastavíja, tak zaječíš jak potrefená, jo? Sa poserú strachy! Ale mosíš udělat ten svůj nejlepší skřek, jak když jsme jako malí řvali do tych velikých kanálových trubek nad potokem, jo?“

Usmíval sa, a to sa mi líbilo. Tak jsme vlézli do rákosa a proplétli sa skoro až k potoku, abysme nešli moc blízko cestě. Bejbe okamžitě našel suchú haluzu dokonalé velikosti. Jak kdyby tam na něho už čekala nachystaná přesně pro túte příležitost. Nekdy mi nad takovýma malýma náhodama zostává rozum stát. A trvá dlúho, než sa zasej roztočí do běžných provozních otáček.

Chvilku jsme šli, chvilku poslouchali a potom chvilku čekali, než uslyšíme Martú, Romana a Zdeňu na cestě. Békali jak trúbjé. Pochybovala sem, lesti vůbec učujú nějaké praskání lámaněj haluze. Byla jsem pod vlivem adreanlínu a těšila jsem sa na našu šú (jakože „show“).

„Eště trochu popojdem. Blíž k nim. Honem!“ Zavelel Bejbe potichu.

Udělalala jsem dva kroky a noha mi zajela do čehosi měkkého. Hned potom cosi puklo. Ten smrad bych přirovnala k zhnilem masu spojeném s žaludečnými šťávami, lehce doplněném hovny. Nemosela sem sa ani moc přemáhat k hysterickému jekotu, přišlo to samo a přirozeně. Stejně jako marný pokus vytáhnút nohu ze slizké jamy, protože sa mi cosi omotalo kolem nohavice. Včil zpětně bych chtěla vidět výrazy, které sa objevily na ksichtoch ogarů na cestě. Po úvodním hrůzokřiku jsem začala mluvit sprostě. Použila sem všecky legendární vulgarity, které sa pod Kopnú s oblibú používajú již po celé generace. Vystrašený Bejbe pohotově vytáhl mobil a svítil na mne, moju nohu a „TO“ - bylo dlúhé, mazlavé a fialové. A bylo to střevo! A v jamě pod rákosím byli evidentně jeho další střevoví kolegové a vnitřnostoví kámoši.

„Do piče, to je smrad, kurva. Stávaj, vole, ať sa v tom nevyváleš celá. Do psí řítě, co to je?“

Snažila sem sa vstat a už mi to aj celkem šlo. Už mi bylo jasné, kde je kritické území a kde bezpečná půda. Posunula sem sa a vyvlékla nohu ze střevového zajetí. Nadrápllo mne to. Žaludek sa mi zahúpál a cítila sem, že začnu blut. Všecky příznaky k tom směřovaly. Okolní puch tom vůbec nepomáhal. Bejbe volal na ogary, ať dojdú za nama. Nebudu přepisovat rozhovory, které sa tam odehrály, protože můj deníček snese dost, ale tolik sprostoty zas ne-e. První byly samozřejmě narážky na to, co děláme sami zalezení v rákosí, bez toho by to nešlo, to mosí byt. Ale byla tá naša hnusomluva včera oprávněná. Jak chcete slovně zhodnotit nohu omotanú střevem, která smrdí jak cigánova bolavá noha?

„Něco vám tady snad nevoní, milejdy Polková?“ Udržala sem sa a nakonec neblula. Ale možná by mi bylo líp, kdybych to udělala. Takto jsem měla v krku podivný pocit, že to može přijít kdykoliv.

Kdybych nebyla pode Lhotků, tak si myslím, že su oběť nějaké skryté kamery, zvráceného televizního humoru nebo že točíme amatérský film, jehož scénář spočívá v improvizaci a herci nesmíja vědět o tom, že hrajú.

Všeci sme stáli nad jamú plnú vnútornosť a kdovíčeho a zas padaly návrhy. Že to bude z nejakého divočáka, srnca alebo ovce. A prý, lesti to môže byť ľudské. A že by sme možná mohli zavolať policajty. A potom, že radši teda ne, pretože jsme všeci pili, a to by bylo první, co by cajty zajímalo a na co by sme nakoniec dojeli. Nebylo jednoduché vymyslet něco na místě, tlačil nás čas, bylo chladno a větrno. Rákosí kolem uší šustilo, šeptalo a našeptávalo. Posměšně na nás ukazovalo křivýma běžovými listama a klátilo sa ve větru. Rákosí totiž vědělo svoje. Rákosí pokaždé ví svoje a z dálky šumí tisícem tichučkých hlásků, ale zblízka je zticha. Rákosí není ani dobrý sluha, ani dobrý pán. A do jamy dnes spadla ta, co ju nekopala. Och, ty naše přísloví.

Už mi mrzly prsty a začínalo mi byť pomaly jedno, do čeho jsem sa to dnes večer namočila, chtěla jsem být doma. Utéct odporně nepříjemné situaci do tepla, umyt sa, zababúlat sa do deky a spat. Dom je to kúsíček, tož sa zeberem a idem, ne ogaři? Tady toho už stejně moc nevymyslíme. A cigaretu si rozhodně nedám, doma by to poznali.

Rozhodli jsme sa, že si všetko zatím necháme pro sebe. Maximálně pobavíme kámoše ráno v autobusu do školy, ale oficiální cesty necháme zavřené na petlicu. Už je z toho taková pěkná tradica. Tutlání. Není nad pořádné skupinové potutláníčko. Vášnivě tutlali a jestli neumřeli, tak tutlají dodnes. Až mne někdy najdu v Egyptě v hrobce nacpané po střechu zlatem, bude na mojem sarkofágu napsané obrázkovým písmem Tutláchámon. Tutláchámonka, když už. Zkráceně Tutla. Teta Tutla. U tety Tutly se natuty vše ututlá.

Přišla sem dóm a první reakce byla: „Ty možeš malé tchoře učít smrdět.“ Ano, dnes večer sem získala titul DrTV - Doktorka Tchořích Věd. Věda o smradu a jeho vlivu na okolí. Nevím, lesti sa to děje celosvětově nebo sú tady ty drobné životní peripetie moja specialita. Nebo je to specialita Podkopné Lhoty? Može za to kraj? Lidi? Zvěř? Strašidla? Tápu zemákovicu... je toho na mne moc. Mosela sem doma vysvětlovat, to zas bylo. Ach jo.

26. listopadu

Bejbe na mne sere jak na placatý kameň a žádné záhady se mnú neřeší. Su na to celé zasej sama. Asi o tom řeknu Martině nebo nekom nezávislém, kdo nežije ve Lhotce a kdo má trochu odstup. Nesmím byt hrrk, protože bych mohla všecko pokazit. Napřed' chcu mět jistotu, kdo je důvěryhodná osoba. Kdo sa mi nebude smít, když mu řeknu svoje kriminální a hororové teorie. Kdo sa mi nebude smít, když mu řeknu, kdo sa mi líbí. To asi neřeknu nikdy nikom...Enom tobě, Dendo!

Sleduješ, jaké jsem ti dala láskyplné jméno? Deníček Denda, to zní jakože aj dost frajersky.

Mimochodem, Zuzana založila školní deníček našeho pochybného dámského spolku. Ten je ale zcela veřejný a pro účely humoru určený. Neboj, ty ohrožený nejsi. Ale vědět bys to měl, že přispívám aj do jiného deníčku než do tebe. Má to byt vtipné, ale moje příspěvky moc vtipné nejsou. Ve Zlíně ve škole su prostě trapná. V Podkopce si připadám svobodněj. Aj když su tu nekdy osamělá. Nekdy nerozumím nikom. Ani tým lumpom ogarom. A nekdy zas jo, nekdy zas rozumím úplně všeckým a všeckém. To je jak na hůpačce. Šak víš, Dendo. Tobě já bych necigánila.

28. listopadu – pátek disko

Dámská jízda. Bez komentáře. Ale dobré jako. Tančím jak Travolta.

DUMITRU ȚEPENEAG

Chodba

Přede mnou se nachází křeslo, masívní jako kostelní lavice, s vysokým opěradlem zdobeným arabeskami vyřezanými do tvrdého a lesklého dřeva, patrně z dubu. V zádech cítím hranu stolu a pod ním, když mi sklouzne noha, velkou truhlu, zřejmě brašovský styl: zdobené víko, zámky a rohy okované. Tak, jak jsem, na kolenou, odstrkuji křeslo oběma rukama, zády zapřený o dost ostrou a čím dál bolestnější hranu stolu, i když vím, že nedokážu pohnout křeslem z místa ani o píd'. Zoufale tlačím, svaly napjaté k prasknutí, žíly na krku, na spáncích naběhlé, a marně: křeslo se ani nehne. Těsně vedle křesla žlutý psací stůl a na něm tenkýma nohama vzhůru,

převrácený takový malý kulatý stůl, a jiný těžký stůl, oválný, taky vzhůru nohama, žluté židle a taburety, navršené jedny přes druhé mezi nohama stolu, a kousek vedle, černá, leštěná skříň, položená naležato přes stůl a přes pár dalších kusů nábytku v pološeru místnosti, z pozice, ve které se nacházím, těžko definovatelných. A další a další skříně, komody, prádelníky, stoly, křesla, příborníky se zrcadly nebo jen zašupovacími skly, šatníky, větší nebo menší židle navršené na sebe, většina nalakovaná na černo, jen několik světle nebo tmavě hnědých a zrcadla, kam až dohlédneš - stříbrozelená oka.

Je to dlouhá chodba, plná kusů nábytku, navršeného, napěchovaného, desítky a stovky kusů nábytku, systém úzkých, navzájem nepropojených chodeb; dokonce i kdybych se rozhodl, že je slezu, jako nějaké alpské stěny, stejně bych mnoho nepořídil: bariéry vysoké až skoro ke stropu, ostatně ne příliš vysokému, pyramidy židlí a stolů, nespočet překážek v nejisté rovnováze. Dlouho jsem se neodvažoval vyšplhat se po celém tom dřevěném krajkoví; především nahoře, židle s dlouhýma tenkýma nohama, některé ohýbané, ve slabém, bledém a nazelenalém světle, které, jak se dalo tušit, vycházelo z okna nacházejícího se až na konci chodby, nohy židlí a stolů, široká ramena skříní, vše znásobeno hrou zrcadel a nahoře, u stropu, ramena lustrů bez žárovek, jen pařáty a střapce vytvářející bizarní, ztrnulou, hrůznou vegetaci, neodvážím se...

Vzadu je světla ještě méně. Dlouhé stoly, černé nebo tmavě hnědé, pod nimi okované truhly a nad nimi prádelníky, komody a křesla, skrze která je přesto vidět dveře, vysoké, bílé, jakoby ze sádry, tak bledé v zeleném přítmí. Ještě je něco napravo ode dveří, úzká a temná chodba, kde nedokážu nic rozlišit, patrně i tam jsou kusy nábytku, uzavírající cestu, všelijaké skříně, stoly, křesla skrytá ve tmě.

Tlačím ze všech sil, umíněně, přestože vím, že nedokážu křeslem pohnout z místa, a tlačím dopředu, ani trochu do strany, kde je trochu místa. Když se unavím, prohlížím si složité arabesky opěradla, dotýkám se načervenalých gryfonů vyřezaných do břicha vedle stojící skříně, lvů s otevřenými tlamami, sirén, karyatid jednoho kulatého stolku a děsím se lesku zrcadla skrytého za opěradlem jedné židle. Jednou, jednou se přece musím

dostat pryč, mužně se postavit překážkám, slézt tyto vrcholy odvážně jako horolezec, dostat se odtud, pozdě, ale dostat se tam, na konec chodby, odkud přichází nazelenalé světlo, občas sílí a trochu sklovité, k oknu. Dodávám si odvahy, říkám si, že nejtěžší je zdolat první, vysokou a skoro přes celou šířku chodby širokou bariéru, potom, se získanými zkušenostmi a pohledem upřeným k oknu, bude již cesta snadnější. Možná že pak už tolik překážek nebude: pár stolů, židlí, pár kartotékových skříní, zřejmě nábytek kanceláře nějaké instituce, poněkud přeházený a plný prachu, židle položené na stolech, jako před úklidem, ale kdoví proč, úklid už neproběhl a všechno zůstalo tak, i nevysypané koše na papír i zaprášené stoly. Přesto si uvědomuji, když vyšplhám na stůl vzadu, že za první zdí nábytku jsou další zdi, možná ne tak vysoké, ale stejně tak nebezpečné. Celá chodba je zavalena haldami nábytku, a když se podívám pozorněji, ve chvílích, kdy světlo sílí, má naděje hned slábne. Není vůbec snadné vyšplhat se dozadu na pozorovatelnu: nejdříve se postavím, pomalu, s hlavou svěšenou jako viník, shrbený strachem, že se uhodím o roh skříně položené křížem přes komodu nad stolem, vsunu koleno do úzké štěrbiny vedle komody, ruka svírá rukojeť jedné zásuvky a nakonec se mi podaří přesunout i druhou nohu a s týlem zapřeným o bok skříně se podívat směrem k oknu. Zůstávám tak dlouho, čekám na okamžik, kdy světlo zesílí, ale těch několik okamžiků přechází rychle a stihnu pouze rozlišit některý z kusů nábytku nacházející se kousek dál - dřevěná, šeredná, nemilosrdná monstra; rozpoznám nějakou skříň nebo převrácený příborník s dvířky jako zmrzačená křídla, štíhlé nohy židlí nebo opěradla jako nějaké mříže; a to vše viděno přes jiné mříže jiných mřížoví tvořených opět nohama židlí nebo stolů, občas přerušované robustní, výhružnou siluetou nějaké skříně; nenadálé, hrůzné odlesky a zhora, od stropu - ramena a pařáty lustrů. Nikde žádná možnost úniku. A to ticho! Slyším tlukot svého srdce, dech a ono známé pískání v uších, když je ticho. Dostávám strach: takové ticho, taková strnulost. Nevím jak přemoci strach, a vydrápu se až ke komodě, uhodím párkrát pěstí do skříně vedle, ale zvuk je slabý, tlumený, jako by byla skříň napěchovaná rozsekaným, zkrvaveným masem, žádný volný roh; když

takto přemýšlím, jako bych cítil pach masa, pach krve: dosud teplá těla nějakých bytostí rozsekávaná, drcená sekerami, dlouhými špičtými noži, celé hory masa ve skříních, komodách, příbornících, prádelnicích kolem mě, za všemi těmi zavřenými dvířky, v zamčených zásuvkách, do nichž cítím potřebu bušit pěstmi, kopat nohama.

A opět nevědomě tlačím, se zařatými zuby, nutím se nedívat napravo ani nalevo, pouze na temně hnědou zásuvku, téměř černou, před sebou. V arabeskách vyřezaných na ní žádná symetrie, žádný význam, hra rovných a zakřivených linií, absurdní, abstraktní spletnice, prach a puch plísně. Zavírám oči, už netlačím, roztržitě se dotýkám žeber opěradla křesla, vedu prsty po sladkých hranách inkrustací, a tehdy mě pach prachu, plísně a truhlářského klihu trochu uklidňuje. Už netlačím. Čekám, s očima zavřenýma, na okno, tedy nejdříve na schodiště, zvuk mých kroků dítěte, kterému skončilo vyučování: po dvou, po třech schodech najednou. Nezastavoval jsem se v přízemí; těžké dveře, silná skla a kování - chladné a železné! -, potom ulice, spěchající lidé s velkýma, žilnatýma rukama, aktovkami, klobouky nebo čepicemi staženými přes oči; nezastavoval jsem se, sestupoval jsem dále po úzkých, stále temnějších schodech do suterénu, podzemní chodba páchnoucí plísní a v rohu malé okénko - za ním zahrada. Malé okénko, zčásti vyspravené kartonem, špinavé, zaprášené, ale za ním vysoká zelená tráva, stromy s drobnými růžovými kvítky, bez listí nebo s červenými, oranžovými lesklými plody, a ti chlapi, vysocí a štíhlí s luky přes rameno. Nevěděl jsem, jak se dostat do zahrady, tedy do toho jiného prostoru, tak zeleného, bez souvislosti, bez konce, kde nebylo vpravo ani vlevo, spokojoval jsme se s nosem přimáčknutým k okénku, s pohledem skrze špinavá skla plná prachu, která jsem stále musel otírat rukávem. Viděl jsem procházet bílého hřebce s bujnou lví hřívou splývající až do trávy, hrdý, alabastrový hřebec, a chlapi - jak jen byli vysocí! - skláněli hlavy a luky až k zemi; nebo se na stromy kdoví odkud snášeli ptáci s dlouhými, pestrobarevnými ocasey, s malými a hbitými hlavičkami ozdobenými zelenými nebo modrými chocholy. Nakonec jsem od okna odbíhal, protože jsem se bál pohledu lučištníků, jejich dlouhých paží a napjatých luků, špičatých, neúprosných šípů

namířených na ptáky, a běžel jsem zpět temnou a špinavou chodbou osvětlenou zelení okénka, vybíhal jsem v úprku schody, abych neviděl okénko zarudlé krví.

Venku na ulici byla noc, bylo vidět žluté reflektory automobilů a neustále plápolající modrá, červená světla reklam. Bolely mě oči. Nevěděl jsem, co dělat. Sestoupil jsem znovu po schodech až do podzemní chodby. Se strachem jsem se přibližoval k okénku. Lučištníci nevystřelili šípy a ptáci dál nehnutě seděli na stromech. A opět kolem běžel hřebec z alabastru se lví hřívou a chlapci skláněli hlavy a luky.

Čekám s očima zavřenýma na okno, schody, které vedou do podzemí, okénko vyspravené kartonem a lučištníky, na hřebce, pána zahrady a ptáky s ocasy ve tvaru lyry; čekám, s čelem opřeným o vrásčité opěradlo křesla, až s výskotem seběhnu schody a vystrašeně, ale okouzlen, proniknu chodbou páchnoucí plísní. Ale obraz se již neobjeví; tráva už se nevlí, je udusaná a v ní polovice, čtvrtiny těl, luk přes rameno, natažená ruka, nic víc; ani hřebec, jenom abstraktní hlava koně, jen hlava, jako šachová figurka, a musím moc chtít, aby byla bílá a tráva zelená a ptáci pestrobarevní; pouhé střípky toho, co bylo, úlomky, jaká muka, dívat se na ně, slepovat je, a bolí mě oči a čelo opřené do křesla. Zůstal pouze zápach plísně a občas ještě pach krve.

A opět tlačím ze všech sil do křesla oběma rukama a tlačím dopředu, ani trochu stranou, ke kulatému stolku s brunátnými gryfony a lvy s otevřenými tlamami, kde je ještě trochu místa. Tlačím urputně, zoufale a současně se ptám, zda moje pokusy nejsou marné a stupidní. Neboť chci, chci ještě jednou dojít k oknu; vydrápat se k oknu (mezitím jsem vyrostl, velice snadno bych se mohl dívat pouze opřen lokty o parapet) a ještě jednou uvidět, třeba jen na pár chvil, vysokou zelenou travu, štíhlé lučištníky a ptáky: takových barev, takových nádherných barev v onom zeleném, mírném, strnulém světle; opět se bát napjatých luků a lhostejnosti ptáků, aby se mi zase svíralo srdce strachem, a tehdy by se objevil alabastrový hřebec, hrdý pán zahrady a lučištníci by sklopili své hlavy a zbraně.

Klečím a tlačím masívní lesklé křeslo, patrně z dubového dřeva. V kříži cítím ostrou hranu stolu. A bolí mě v kříži a bolí mě ruce, mé žíly naběhly až k prasknutí a je ticho,

slyším nepokojné údery svého srdce. Stále tlačím, ze všech sil, přestože vím, že nepohnu křeslem z místa. Dívám se doprava, stranou křesla, chráním své oči přede dvířky, zmrzačeným křídlem jedné skříně převrácené přes jiný stůl, a kousek dál před kousíčkem křišťálu, v němž se odráží, jako zlé znamení, vypouklá a černá rukojeť nějaké komody. Jsem unaven.

Ale mám jenom tuhle chodbu zavalenou nábytkem, převrácenými židlemi a stoly, plnými prachu, skříněmi a prádelníky a křesly, a pach plísně a krve. Možná že někde na okraji existují ve zdi skryté dveře nebo poklop zamaskovaný nábytkem, ale jsou zamčené a za nimi, i kdyby nebyly zamčené, za nimi, stejně jako v zásuvkách skříní, komod a nočních stolků, je napěchováno maso, rozbité sekerami nebo možná nic, prázdno. Ach, Bože, je to tatáž chodba a totéž okno se zeleným a vlídným světlem, ale chodba je nyní labyrintem a okno tak daleko. A já jsem vyrostl, jsem vysoký, když se zvednu klopím hlavu jako viník, který se bojí, aby se neuhodil, takový strach! – jsem vysoký, jsem silný, avšak ne dost vysoký a silný, abych rozbil všechn nábytek, všechny překážky a zdi.

Povídku Chodba (Coridorul), ze sbírky *Čekání* (Așteptare, 1971) z rumunštiny přeložil Tomáš Vašut.

„TAK MOC!“ – O ŽIVOTĚ A DÍLE SOCHAŘE PAVLA DRDY

Akademický sochař Pavel Drda slaví šedesátiny. Význačné životní jubileum se pro něj stalo příležitostí k vydání vlastní monografie a také k uspořádání velké retrospektivní výstavy ve městě svého dětství – ve Valašském Meziříčí. S tamějším Muzejním a galerijním centrem zrealizoval v zámku Žerotínů rozsáhlou retrospektivní výstavu (3. 3. – 22. 4. 2018), na které představuje doposud nejrozsáhlejší průřez svou životní tvorbou, a to v rozpětí téměř pěti desetiletí – od školních let po současnost. Pro prestižní výstavu v šesti sálech se vystavujícímu sochaři podařilo ze soukromých sbírek, ze svého vlastnictví a v případě jednoho exponátu i zápůjčkou ze vsetínského muzea soustředit během její přípravy téměř na 150 děl, z nichž se následně vybíraly artefakty pro

prezentovanou kolekci. Cílem výběru bylo vytvořit co nejucelenější obraz o autorově životním díle, zachytit jeho genezi a akcentovat stěžejní témata jeho tvorby.

Autor pojal jubilejní výstavu nejen jako ohlédnutí za uplynulým časem, ale i jako výzvu k bilancování, při němž dospěl k závěru, že „Život je houpačka!“ Přímo pro výstavu tak vytvořil plastiku „Na houpačce“ (2018), podle které ji rovněž pojmenoval. V souladu se svým životním postojem ztvárnil téma s jistou hravostí a nadsázkou, neboť je příznivec laskavého humoru Jana Wericha a má cit pro člověčenstvím provoněné žánrové podání. Ale nezůstává jen u epizody, nýbrž ze životní situace, kdy člověk je „jednou dole a jednou nahoře“, činí nadčasový příběh. Houpačka je zavěšena na mohutné archaické bráně, jejíž konstrukce odkazuje k pravěkým megalitickým pohřebním stavbám - dolmenům, a na „rampě života“ se pomyslně pohupuje nejen mezi pozitivními a negativními životními zkušenostmi, ale i mezi „dobrem a zlem“, „světlem a tmou“, „metafyzickým a fyzickým“. Umění poskytuje Pavlu Drdovi tvůrčí svobodu a prostor pro metamorfózy života a dává mu možnost veškeré osobní prožitky přetavit v dílo, které je více než tyto zkušenosti, je novou skutečností, je i nadějí. A třeba také příležitostí „jen tak se zhoupnout“...

Těžiště Pavlovy tvorby, ať již rozsahem či významem, spočívá v komorní plastice, která i přes malé měřítko působí díky jeho smyslu pro monumentální formy a lapidární výraz velkoryse. U preferovaného materiálu - keramické hlíny - ponechává obnažený její surový půvab, zrnitou, drsnou strukturu a přirozený kolorit, který jen tónuje či dobarvuje engobami. Hlína je stavební hmotou i výrazovým a obsahotvorným médiem. Jeho tvůrčí metoda je převážně intuitivní, nepotřebuje jako předlohy skici a modely a přes prvotní ideu se nechává „vést“ materiálem a samotným procesem tvorby.

Sochař Pavel Drda je především tvůrcem keramických plastik a je figuralistou. Hlavním námětem jeho díla je figura, kterou symbolicky vyjadřuje sdělované obsahy, a to rovněž prostřednictvím alegorie („Spravedlnost“), metafory („Pan Konvička“) či personifikace (u reliéfů na téma „Žena-Krajina“).

Poselství jeho tvorby je vždy hluboce humanistické a vypráví o člověku, o jeho údělu i touze nalézt v životě lásku, harmonii a překročit své limity. Jeho figury nesou své břímě, balancují, vzpínají se k nebesům. Jsou zemité, ale s hlavou v oblacích. Jsou křehké svou lidskostí a pomíjivostí a houževnaté svou vůlí a vírou. S jedním křídlem napůl lidé – napůl andělé a tolik bezmocní. Mají své slabiny („Bakchus“, „Prý Madona“, „Pichlavá roba“, „Intrikánka“), ale i sílu obětovat se („Úděl“, „Atlas“), zas a znovu milovat („Adam a Eva“, „Patnácté zastavení“) a až s dětskou bezprostředností radovat se („Velká radost“) a dovádět („Velký výkop“, „My tři“).

Jedním z dominantních autorových témat jsou milenecké a partnerské vztahy, a to včetně erotizujícího podtextu (Nožení, Podvodná aj.) i souvisejícího mateřství.

Ve své tvorbě zpodobňuje rovněž rozmanité životní situace či postoje, mezi nimiž přes autorovy vlastní životní útrapy a zkoušky vědomě převládá optimismus a přání vnést do uměleckého díla pozitivní sdělení, což v nejnovější Pavlově tvorbě potvrzuje i plastika nazvaná „Tak moc!“ (2017). Expanzivní, stojící rozpažená ženská figura velkoryse rozevívá svou náruč a nabízí své objetí každému, kdo přijde, a všemu, co může následovat. A jako u „Velké radosti“ (2001) se autor s pokorou pokoušel o obnovení dětsky důvěřivého vztahu ke světu, tak i u tohoto díla se navrácí k zážitkům z raného dětství, kdy na dotazy dospělého: „Jak moc mě máš rádo?“, dítě gestem naznačuje, že přece tak moc...

Olga Mehešová

A JAK TO MÁM, KURVA, VĚDĚT?

Výpravný rozhovor básníka, editora, nakladatelského redaktora a zástupce šéfredaktora Tvaru Milana Ohniska s rockovou „legendou“ Davidem Kollerem, se skromností uvedený na úvodní stránce jako „pokus zjistit, kdože to vlastně ten David Koller je...“, je jednou z milých věcí, které se mi na sklonku předešlého roku přihodily. Generačně patřím právě do období obrovského nástupu kapely Lucie na začátku 90. let (a ještě dříve – vzpomínám

si, že jsem na konci 80. let vyhrála soutěžní otázku v Sedmičce pionýrů, neboť jsem zasvěceně dešifrovala iniciály P. B. CH.), takže jsem se mimo jiné velmi ráda ohlédla do časů svého pubertálního zranění. Navíc spojení Ohnisko - Koller mi bylo velkým příslibem. Vybočení básníkovo, či spíše úkrok stranou, ať už do prózy nebo úplně někam jinam, mám vždy spojeno s tetelivým očekáváním a mnohdy i radostí, když se ono očekávání naplní. V případě Ohniskova rozhovoru více než mnohonásobně, neboť autor šel dál, než v úvodu napsal. Možná byl sám překvapený, co mu z rozhovoru všechno vyšlo.

Samotný rozhovor zabírá méně jak polovinu celkového rozsahu knihy, v druhé části totiž odpovídají lidé různým způsobem Kollerovi blízcí (z branže, z řad známých osobností - fanoušků, z rodinných příslušníků) na otázku z titulu: Kdo je, kurva, David Koller? Záleží na vyjadřovací ochotě a možnostech každého z nich, jak dlouhou a výstižnou odpověď poskytl. V obou částech jsou komentované fotografie z Kollerova života, veřejného i osobního. Přehlednost, promyšlenost a uspořádanost textového a obrazového materiálu, výtvarná střídmost působící neokázale, a přesto zdůrazňující to, co autoři záměrně zdůraznit chtěli, a také přidané hodnoty jako genealogický strom či rejstřík v závěru vytváří jednoznačně kompaktní celek, z něhož nám nevychází jenom a pouze životopis jednoho českého rockera.

Z rozhovoru je nejpatrnější Kollerova uzavřenost, neschopnost se světu otevírat, vyplývající ovšem z povahy tázaného, nikoli ze záměrného rozhodnutí. Pokusit se udělat s takovým člověkem rozhovor může být výzva i autorská sebevražda. Ohniskovi se ale podařila překvapivá věc - našel klíč ke kollerovské nepřístupnosti, skulinu, kterou lze vytáhnout na světlo boží postoje, názory i myšlenky. Nechal svůj protějšek v řeči promlouvat skrz drobné příhody a historky, které se ale ukázaly být charakteristické nejen pro Kollera samotného, ale i pro dobu, v níž se odehrály. V těchto epizodách sehrála velkou roli Kollerova zralost a postojová pevnost, jejíž modelaci vidíme v jakémsi přímém přenosu od dětství až po současnost. A dále, a ne na posledním místě - odvaha. Odvaha přiznat si i věci nelichotivé, které ale k Davidu Kollerovi patří, a pokud by byly vyjmuty, ouha!, už by

nám autentičnost výpovědi ošklivě zaskřípala. Ono mluvit o tom, jak se chtěl Koller v normalizační době „profesionalizovat“, a přiznat si například stud za některé situace, s sebou nese minimálně riziko veřejného odsouzení a ostouzení. Je sympatické, jak právě tomuto druhu uvažování (co si o mně kdo pomyslí), je Koller na hony vzdálen, jak je se vším srovnán. Pak ovšem jeho situační odsouzení druhých je tvrdý zásah. Naprosto trefně tak jedinou citací „sestřelil“ stále uznávaného „mistra zábavy“, režiséra Jiřího Adamce nebo korumpujícího Václava Klause při prezidentské volbě. Svým zvažováním emigrace nikoli před rokem 1989, ale v roce 2013, kdy nám prezident Miloš Zeman téměř pozvracel korunovační klenoty (hyperbola), nastavil zrcadlo sobě i současníkům. U umělce tohoto druhu vzácná občanská angažovanost dává vyniknout dalším sympatickým rysům kollerovské osobnosti a jeho úsilí, jak na mnohé společenské nešvary upozorňovat, je v hudební branži mimořádné.

Čeho si ale na celé knize nejvíce cením, je skutečnost, že se v rozhovoru Ohnisko - Koller vynořil obraz normalizační a postrevoluční doby a společnosti. Vykreslený na malé ploše, bez velkých slov, minimalisticky, a přesto výstižně. Tak trefný, že u mnohých pasáží mě mrazilo a jinde zas zuřilo. Klobouk dolů před Ohniskovou empatií (i když je jasné, že se veze s Kollerem na stejné názorové vlně, což ale samo o sobě k výslednému portrétu nestačí), jazykovou citlivostí (pražská čeština, slangové výrazy - vše ponecháno. Bezva!) a schopností najít cestu ke svému partneru v dialogu.

Co bych ale přece jen zlehka zpochybnila, jsou právě ony odpovědi na otázku „Kdo je David Koller?“. Nějak mě na nich dráždí ta názorová jednotnost hraničící až s adorací. Všichni Kollera obdivují, všichni si jej váží, všichni jej mají za hodného, čestného a zodpovědného. K vzteku je, že tak činí i bývalé manželky (konec naděje na rozředění jednotného tónu), i když je zřejmé, že to byl partner velmi problematický. To už si říkám, že je až příliš neuvěřitelné. Ale z literatury víme, že tak ženy známých mužů činí poměrně často. Je také možné, že Kollerovi vychází všechno nějak jinak, než bychom předpokládali. Budiž mu to za jeho životní příběh a postoje přáno.

A já bych uzavřela, že mé očekávání bylo opravdu nadmíru uspokojeno. Že básník v roli tazatele Davida Kollera se osvědčil mimořádně. A věřím, že kniha nezůstane nepovšimnuta ani na dubnových Magnesiích.

Andrea Chrobáková-Lněničková

Ohnisko, Milan: *Who the fuck is David Koller? Rozhovor s rockovou legendou*. Brno (Druhé město - Martin Reiner) 2017, 152 s.

OTCOVSKÁ OZVĚNA

Střídavou frekvenci úspěšného výběru titulů, který vytisknout, mají v opavském nakladatelství Perplex. Po úspěšné Nemčegově *Proluce* a chabějším *Sem cejtila les* Kateřiny Kováčové vyšla v tomto nakladatelském domku již jedenatřicátá kniha. A znovu titul, který si zaslouží pozornost. Autorem je Radek Glabazňa (*1980), mimo jiné pedagog a anglista, který se čtenářské obci prezentuje znovu po sedmi letech od své básnické prvotiny *Ted' ještě hlavou o střepy*. Velkou pozornost si nová kniha zaslouží také výtvarným zpracováním grafikem Michalem Puhačem, který na obálku vtiskl vizuální podobu Glabazňova hlasu.

Zatímco první sbírka znamenala seznámení čtenáře s inspiračními vlivy autora čelem k Británii, ve druhé se k vlivu otáčí zády a zhmotňuje zde téma otcovství. A je to zhmotnění velice aktuální, novodobé, přesné, až počitatelsky strohé. Oproti prvotině vidíme také posun ve slovní materii, Glabazňa opouští metaforičnost na úkor až prozaizovaného vyprávění a vypointovaného dopadu, který ale není kýčovitý. Neohlíží se sentimentálně po tom, co ztratil cestou k tomu být několikaletým otcem, ale staví se tomu čelem, s otevřeným srdcem.

Ne, že by netoužil ohlížet se zpět („*Mrzí ho celá řada věcí, / jako třeba že už dlouho neslyšel/pořádnou ozvěnu/nebo jak předvídatelné jsou tvary, / které vykusuje z jablek*“), aby mohl leccos pozměnit nebo udělat nějakou hloupost „*s dalekosáhlými důsledky*“. Ale svým otcovstvím je lyrický subjekt natolik pohlcen („*stáhly jste mě pod hladinu*“), že se v něm rodí mírný sentiment to vše sumarizovat a spočítat, od porodu („*Rodily jste se různě: / tu rozvážně, / tu přímočaře, / po jedné z vás zbyla na sále / potopa*“), přes ryzí narcisismus

(„ten požitek zhlížet se v tolika zrcadlech“) až po čistě praktickou stránku („Odmalička mi masíruje uši./Mohlo by se zdát,/že si jen procvičuje jemnou motoriku...“).

Je si však vědom toho, že obrysy otcovské role, dříve natolik jasné, se spíše mlhavě vynořují z kalupu života. A není to jenom tím, že je naše společnost feminizována („potají toužím rozbalit rubriku pro ženy/se skvělými tipy na výchovu/nebo cuketovou bábovku“), ale hlavně inspiračním vlivem autora (je otcem čtyř dcer!), který s každým narozeným mrnětem bere jakýkoliv další přírůstek jen jako cifřičku, se kterou lze počítat („Prostě to osekáme na dřeň/a prostřem ještě pro jednoho“). I přes každodenní stereotyp, přiznání ztráty jakési iniciativy a rostoucí pohodlnosti s vlivem středního věku nemůže být řeč o knížce, která se remcáním rozvykládává o nějaké krizi. To je Glabazňovi cizí.

Reverb není jen ozvěnou minulých let, hledá smysl další chůze, toho, co předá generace brzkých čtyřicátníků svým dětem. Aby to mělo drajv, energii. A právě reverb, jakožto ozvěna, hledá charakter svého dozvuku velikostí místnosti, tedy životního prostoru, ale i materiálovou a tvarovou skladbou interiéru, tedy lidí, které na té cestě potkají ti, o kterých se píše a bude psát. Ne vždy souzní se světem, který letí kolem („Jeden by pukl smíchy/nad bezmocnými algoritmy,/které neví, co mi nabídnout,/když nechci vědět,/koupit/ani sdílet“), nemusí zavadit o pohodu měřitelnou penězi. Stačí mu pár minut běhu k osvobození („Brzo se mu vyplavily endorfiny,/takže začal zdravit stromy/a vymýšlet dvojsmyslné slogany/na prodej termoprádla“) a přítomnost všech velkých životních témat. I když mají občas barvu ztráty. Hlavně, že jsou.

Ondřej Hložek

Glabazňa, Radek: *Reverb*. Opava (Perplex) 2017. 41 s.

PÁR ABSURDIT NA OKRAJ VŠEDNÍCH DNŮ

Můžou být texty nabyty akcí, víceméně nemít příběh a zároveň být filozofujícími úvahami? Někteří autoři ukazují, že to možné je. Patří mezi ně i pozdní debutant Martin Čech (*1968), doposud publikující pouze časopi-

secky, se svou prvotinou **Tady a tam** (Malvern 2017). Sedmnáct próz představuje pro čtenáře dost výraznou výzvu, neboť nejsou zrovna příliš přístupné. Komu by se mohly líbit a koho oslovují? Snad milovníky divadelních představení. Především ale předpokládají čtenáře vzdělaného, nejlépe pak ve filozofii. Bez toho si je vychutnáte méně.

Podstatné je, že v textech často vystupuje už svět zachycený. Divadlem, slovem, výtvarným uměním. Svět jako divadlo, ne úplně čtivý, papírový. S nezodpovězenými otázkami Kde je hlediště a kde jeviště, kdo je divákem a kdo hercem? Ale se schopností údivu, překvapení. Přestože všechno to jsou jen úniky jinam. Některé z próz mají slušnou šanci zaujmout, především čtenáře, kteří jsou smíření s absencí příběhu, a to zejména díky svému absurdnímu nápadu. Právě ty nejkratší považuji za nejlepší. Pokud bych mohl vyzdvihnout jen jeden, pak je to text *Souboj*, odehrávající se na plovárně, nebo *Hadí farma*. Víc takových! chtělo se mi zvolat. Pak by sbírka měla říz.

O úspěchu originálního Čechova debutu rozhodne nespravedlivá kritika a spravedliví čtenáři. Nyní se záměr svazku hledá obtížně, snad se časem dočkáme i autorovy knihy druhé, které bude působit o něco konzistentněji. Mnoho bliženců v české próze aktuálně nemá. Snad Michala Ajvaze, ale u Čecha mi chybí to hypnotizující kouzlo, které jsou schopny aspoň některé Ajvazovy texty vyvolat. Skrze absurditu možná blízkost Jiřímu Kratochvilovi, Franzi Kafkovi. Snad. Někdy se hlavou mihnou vzdálené aluze na některé Cortázarovy a Borgesovy texty. Nebo spíš jakási vnitřní příbuznost spočívající v stálém hledačství, ohmatávání jazyka. Prózy Martina Čecha mohou být z tohoto nepříliš mohutného proudu české literatury.

Na potvrzení tohoto předpokladu si budeme muset počkat. Na základě této knihy se soudí přece jen poměrně obtížně. Čechovy prózy asi příliš nerozčeří už tak poměrně stojatou hladinu české prózy. Nejsou bez nápadu a pozitivem je určitý druh neprvoplánového humoru, sarkasmu a ironie, nedůvěra v absurdní svět institucí.

Pavel Kotrla

Čech, Martin: *Tady a tam*. Praha (Malvern) 2017. 122 s.

